

Nr 7.

Ankom till riksdagens kansli den 6 juli 1944 kl. 5 em.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag till brandväsendet, dels ock i ämnet väckta motioner.

I den till innevarande års riksdag avlåtna statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition som kunde bliva riksdagen förelagd, för budgetåret 1944/45 under sjätte huvudtiteln beräkna

dels till Ersättningar för skador vid eldsläckning ett förslagsanslag av 10 000 kronor,

och dels till Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund ett anslag av 2 000 kronor.

I propositionen nr 274, vilken hänvisats till andra särskilda utskottet, har Kungl. Maj:t sedermera, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 12 maj 1944, framlagt slutliga förslag i förevarande hänseenden.

Därjämte har Kungl. Maj:t i samma proposition — med hänvisning till de i propositionen nr 265 framlagda förslagen till brandlag och brandstadga m. m. — föreslagit riksdagen att anvisa vissa ytterligare anslag till brandväsendet.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehaft följande motioner, som jämväl hänvisats till utskottet, nämligen inom *första kammaren*:

nr 329 av herr Elofsson, Gustaf m. fl.; samt inom *andra kammaren*:

nr 521 av herr Persson i Norrby m. fl. (likalydande med I: 329) och nr 535 av herr Hermansson.

Vad motionärerna hemställt återgives i det följande i samband med redogörelsen för de ämnen, som beröras av motionerna. I fråga om de skäl, som motionärerna anfört till stöd för sina yrkanden, tillåter sig utskottet i huvudsak hänvisa till motionerna.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i propositionen gjorda äskandena får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen.

I propositionen nr 265, vilken utskottet i särskilt utlåtande (nr 1) i alla väsentliga delar tillstyrkt, har Kungl. Maj:t framlagt förslag om en ny orga-

nisation av rikets brandförsvar. Den sålunda föreslagna organisationen medför, att ökade krav på åtgärder till förebyggande och släckning av brand komma att ställas på kommunerna. Fråga uppstår då, huruvida och i vilken omfattning staten bör bidra till bestridandet av kommunernas kostnader för brandförsvaret.

Fråga om statsbidrag till kommunerna för brandförsvarkostnader.

Såsom framgår av propositionen nr 274 (s. 2—4) hade *brandförvarsutredningen* föreslagit, att årliga bidrag till kommunernas kostnader för brandväsendet icke skulle utgå. Två ledamöter av utredningen hade emellertid i reservation föreslagit, att landskommunerna skulle erhålla statsbidrag med tre fjärdedelar av den årliga kostnaden för brandförsvaret.

Departementschefen, statsrådet *Andersson*, har i denna fråga yttrat följande:

Vid bedömande av spørsmålet om bidrag till kommunernas årliga kostnader för brandförsvarets upprätthållande kan man enligt min mening icke bortse från det förhållandet, att brandförsvarets ordnande såväl enligt nu gällande bestämmelser som med den nya lagstiftningens utformning i första hand är en kommunal uppgift. Kommunerna böra därför i första hand svara för de med uppgiften förenade kostnaderna, även om staten för dess lösande medverkar genom upprättande av erforderliga övervakande och ledande organ ävensom genom bidrag till vissa särskilda ändamål. Detta oaktat kunna vissa skäl anföras för den uppfattningen, att staten, när den pålägger samtliga kommuner skyldigheten att upprätthålla ett brandförsvaret, skäligen borde lämna ett visst ekonomiskt stöd även för löpande årliga kostnader. Emellertid skulle införande av statsbidrag för dylika kostnader aktualisera vissa vanskliga gränsdragningsfrågor, för såvitt man icke ville lämna samtliga kommuner i riket ett efter schablonmässiga grunder avvägt statsbidrag, något som enligt min mening icke bör ifrågakomma. Vidare är att beakta, att de lokala brandstodsbolagen och länsbolagen för närvarande i viss omfattning lämna bidrag till brandväsendet på landsbygden. Jag har övervägt möjligheterna att i lämplig form göra ett dylikt bidrag obligatoriskt för försäkringsanstalterna, men företagna undersökningar hava visat, att stora svårigheter härvidlag yppa sig. Emellertid förutsätter jag, att brandförsäkringsföretagens bidrag till landskommunernas brandförsvarkostnader skola utgå jämväl sedan brandförsvaranordningar blivit obligatoriska även på landsbygden. Införande av statsbidrag till de löpande kostnaderna för brandväsendet skulle dock säkerligen förminska försäkringsanstalternas intresse härutinnan.

Med hänsyn till här antydda förhållanden har jag ansett mig böra i denna fråga biträda den ståndpunkt, som intagits av brandförvarsutredningens majoritet, och jag kan sålunda icke tillstyrka, att staten skulle lämna direkta bidrag till de årliga kostnaderna för kommunernas brandförsvaret. Enligt min mening bör i stället staten för underlättande av de bördor, vilka genom den nya lagstiftningen i form av engångskostnader läggas framför allt på landskommunerna, lämna bidrag till engångskostnaderna i större omfattning än vad utredningen förutsatt.

Utskottet.

Genomförandet av den föreslagna brandorganisationen kommer att lägga ökade bördor särskilt på landskommunerna. Med hänsyn härtill tala skäl

för att dessa kommuner erhålla statsbidrag för sina årliga kostnader för brandförsvaret. Denna synpunkt har också upptagits i de likalydande motionerna I: 329 och II: 521, däri motionärerna hemställa om riksdagens beslut att statsbidrag skulle tilldelas landskommun med intill två tredjedelar av de årliga kostnaderna för brandförsvaret. Såsom motivering för förslagen anföra motionärerna bland annat, *att* landskommunerna med deras i regel svaga skatteunderlag äro i starkt behov av stöd, *att* staten redan lämnar vissa årliga bidrag till skogsbrandväsendet *samt att* vissa till brandförsvaret hörande uppgifter, t. ex. hållande av brandsyn, icke kunde anses vara av kommunal natur. Den föreslagna bidragskvoten, högst två tredjedelar av de årliga kostnaderna, ha motionärerna hämtat ur det nu föreliggande förslaget till civilförsvarslagstiftning.

Vid bedömande av frågan om statsbidrag bör utgå till kommunernas årliga kostnader för brandförsvaret måste enligt utskottets mening avsevärd betydelse tillmätas det förhållandet att, såsom också föredragande departementschefen framhållit, brandförsvarets ordnande såväl enligt nu gällande bestämmelser som med den nya lagstiftningens utformning i första hand är en kommunal uppgift. Det är därför rimligt att kommunerna i första hand själva svara för de med uppgiften förenade kostnaderna. Otvivelaktigt är ju, att de kostnader, som av en kommun nedläggas å brandförsvaret, direkt eller indirekt komma samtliga kommunens medlemmar till godo vare sig det är fråga om utgifter för brandkår, kostnader för hållande av brandsyn eller annat. Det må vidare framhållas, att ett statsbidrag till kommunerna för de löpande kostnaderna för brandförsvaret knappast kan begränsas till landskommunerna. Helt visst kunna påvisas fall, då en stad, en köping eller ett municipalsamhälle kan resa väl så grundade krav på bidrag som en landskommun. Å andra sidan torde knappast kunna hävdas, att staten skulle lämna bidrag av förevarande art till samtliga kommuner i riket.

Utskottet vill även framhålla, att den av motionärerna åberopade omständigheten att statsbidrag nu utgår till vissa kommunala kostnader för skogsbrandväsendet knappast kan anses utgöra stöd för tanken att bidrag skulle utgå även för kommunernas kostnader för bygdebrandförsvaret. Statens utgifter för nämnda bidrag till skogsbrandväsendet äro nämligen mycket måttliga; enligt vad utskottet inhämtat bruka dessa kostnader uppgå till mellan 5 000 och 10 000 kronor årligen. Ett bidrag för bygdebrandkostnaderna enligt den av motionärerna föreslagna grunden skulle å andra sidan helt säkert kräva årliga belopp överstigande 1 000 000 kronor.

Med hänsyn till vad sålunda anförts och med beaktande av att Kungl. Maj:ts förslag innefattar högst avsevärda bidrag till kommunernas engångskostnader för brandförsvaret, ansluter sig utskottet till den av departementschefen uttalade uppfattningen, att bidrag till kommunernas årliga kostnader för brandförsvaret icke böra utgå. Utskottet förutsätter emellertid därvid att frågan, sedan närmare erfarenhet av den nya brandorganisationens verkningar vunnits, beaktas i samband med pågående allmänna omprövning av statens och kommunernas uppgifter. Därvid torde särskild uppmärksam-

het böra ägnas spörsmålet om ersättning i lämplig form åt föga skattekräftig kommun, som nödgats utgiva ersättning till annan kommun för sådan släckningshjälp, som avses i 9 § förslaget till brandlag.

Brandförsäkringsbolagen i riket lämna årligen vissa bidrag till kommunernas brandförsvarskostnader. Under år 1940 uppgick, enligt vad utskottet inhämtat, det sammanlagda beloppet av dessa bidrag till 1 470 000 kronor, eventuella bidrag från sockenbolagen ej inräknade. Då nu kraven på kommunernas egna åtgärder för brandförsvaret genom den nya organisationen så avsevärt höjas, måste det befaras, att försäkringsbolagens intresse att lämna bidrag till kommunernas brandförsvär förminskas. Med hänsyn härtill kan ifrågasättas om icke, såsom fallet är bl. a. i Finland och Tyskland, brandförsäkringsanstalterna borde förpliktas att lämna vissa bidrag till brandförsvaret. I motionen II: 535 har också yrkats, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning angående brandförsäkringsföretagens deltagande i kostnaderna för rikets brandförsvär.

Föredragande departementschefen har, enligt vad som anföres i propositionen, övervägt möjligheterna att i lämplig form göra ett dylikt bidrag obligatoriskt för försäkringsanstalterna. Företagna undersökningar hade emellertid visat, att stora svårigheter härvidlag yppade sig. Utskottet kan också efter behandling av frågan vitsorda, att problemet är av invecklad natur. Då emellertid mycket synes tala för tanken att försäkringsbolagen skulle åläggas att lämna bidrag till brandförsvarskostnaderna, tillstyrker utskottet det i motionen II: 535 framställda förslaget om utredning. Därvid synes bland annat böra uppmärksammas frågan om lämpliga åtgärder för att hindra att bidragen i form av ökade premier uttagas av försäkringstagarna.

Engångskostnader för brandförsvaret.

Bidrag till kommuner för inköp av motorsprutor.

Sedan 1940 ha statsmakterna anvisat avsevärda belopp till bidrag till kommuner för inköp av motorsprutor. I främsta rummet har härmed åsyftats att förstärka kommunernas brandberedskap ur luftskyddssynpunkt. De kommuner, som under året näst före bidragsbeslutet åtnjutit understöd av skattutjämningsmedel, ha erhållit sprutorna kostnadsfritt, medan statsverket för övriga kommuner burit kostnaden, i den mån denna översteg ett belopp, som motsvarade 5 öre per skattekrona inom kommunen. De beviljade anslagen ha medgivit inköp av omkring 2 000 sprutor.

Brandförsvarsutredningen föreslog, att ytterligare statsbidrag för nu ifrågasatt ändamål skulle beviljas kommunerna enligt nyss angivna grunder. Erforderligt engångsanslag för ändamålet beräknade utredningen till 1 000 000 kronor.

Föredragande departementschefen har anfört följande:

I enlighet med brandförsvarsutredningens förslag finner jag skäligt, att staten bidrager till kostnaderna för anskaffande av de motorbrandsprutor,

som ytterligare erfordras för att kommunernas brandberedskap i detta hänseende skall vara ur fredssynpunkt tillgodosett. För tillhandahållande av dessa sprutor torde i huvudsak böra gälla de bestämmelser, som tillämpats för statens medverkan vid anskaffningen av brandsprutor för att förstärka kommunernas brandberedskap ur luftskyddssynpunkt. Fördelningen av bidragen torde emellertid från och med budgetåret 1944/45 böra överlämnas åt civilförvarsstyrelsen att avgöras på föredragning av riksbrandinspektören.

Vad angår storleken av för ändamålet erforderligt anslag må nämnas, att enligt från luftskyddsinspektionen lämnade uppgifter brandförsvarets ordnande ur fredssynpunkt anses kunna tillgodoses genom ytterligare omkring 250 sprutor. Lämpligen torde för nästa budgetår böra beräknas medel till bidrag för inköp av omkring 200 sprutor. Inköpskostnaden härför, beräknad efter 3 800 kronor per spruta, utgör 760 000 kronor. Då en viss del av denna kostnad torde komma att täckas av kommunerna, torde bidragsanslaget kunna begränsas till 725 000 kronor. Anslaget bör erhålla reservationsanslags karaktär.

Det under denna punkt äskade anslaget innefattar i viss mån en fortsättning av ett tidigare påbörjat anskaffningsprogram. Mot beräkningen av anslagets storlek har utskottet icke funnit anledning till erinran. Med hänsyn härtill och då såsom bidragsgrund föreslås densamma som tidigare tillämpats, tillstyrker utskottet Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet.

Bidrag till kommuner för inköp av brandslang.

Brandförvarsutredningen föreslog, att statsbidrag skulle utgå för inköp av slang till de brandkårer, som enligt den planerade organisationen behövde nyupprättas. Såsom bidragsgrund föreslog utredningen 75 % av slangens inköpsvärde. Anslagsbehovet beräknades till 2 400 000 kronor. Retroaktiva bidrag för redan inköpt slang skulle enligt utredningens förslag icke utgå.

Föredragande departementschefen har härom yttrat:

I likhet med brandförvarsutredningen anser jag, att staten i samband med brandförvarspliktens utsträckning över hela landsbygden skäligen bör i viss omfattning bidra till kommunernas engångskostnad för inköp av slang. Bidrag bör enligt min mening utgå såväl till de kommuner, inom vilka brandkårer i anledning av brandlagstiftningens ikraftträdande nyuppsättas, som till kommuner, vilka för att uppfylla brandlagstiftningens fordringar på brandförvaret behöva verkställa komplettering av sitt slanginnehav. Den av brandförvarsutredningen föreslagna bidragskvoten eller 75 procent av inköpskostnaden synes mig kunna godtagas. I likhet med utredningen anser jag mig av principiella och praktiska skäl icke kunna förorda, att bidrag skulle få utgå även retroaktivt, utan bidragsrätten torde böra begränsas till att avse engångskostnader i anledning av den nya brandlagstiftningens ikraftträdande.

På grundval av uppgifter, inhämtade från luftskyddsinspektionen, kan ett statsanslag av 1 170 000 kronor beräknas vara erforderligt för täckande av kommunernas sammanlagda ytterligare behov av slang. Härvid har räknats med i genomsnitt 500 meter slang för envar av 250 motorsprutor eller 125 000 meter, vartill lagts ett uppskattat behov av 75 000 meter slang för komplettering av förrådet hos kommuner, vilka nu ha för små mängder slang. Då uppskattningen särskilt av kompletteringsbehovet är av approximativ karak-

tär, torde hela det beräknade anslagsbeloppet böra upptagas för nästkommande budgetår, oavsett att till bidrag för anskaffande av brandsprutor beräknats medel avseende endast 200 sprutor.

Anslaget bör erhålla reservationsanslags natur. På civilförsvarsstyrelsen torde få ankomma att efter föredragning av riksbrandinspektören meddela beslut om statsbidrag.

Utskottet.

Utskottet tillstyrker att medel anvisas till bidrag till kommuner för inköp av brandslang. Mot beräkningen av anslaget och den föreslagna bidragsgrunden har utskottet icke funnit anledning till erinran. Utskottet tillstyrker därför Kungl. Maj:ts förslag.

Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer och anläggande av branddammar.

I *brandförvarsutredningens* förslag upptogs icke frågan om bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer. Däremot tillstyrkte utredningen en av statens arbetsmarknadskommission och luftskyddsinspektionen gjord framställning om anslag till branddammar och brandbrunnar.

Föredragande departementschefen har på denna punkt anfört:

Ett effektivt brandväsen förutsätter givetvis, att vattentillgången är någorlunda tryggad. Det kan därför bli nödvändigt att på sina håll, särskilt på landsbygden, anlägga branddammar för att brandorganisationen överhuvud skall kunna fungera. I allmänhet torde branddammsanläggningar utgöra lämpliga objekt för sysselsättning av övertalig arbetskraft. Sådana anläggningar kunna därför förutsättas i viss utsträckning komma till stånd såsom beredskapsarbeten. Ett särskilt bidragsanslag torde dock vara erforderligt för det fall att behovet av branddammar måste, utan hänsyn till arbetsmarknadsläget, omedelbart tillgodoses. Bidrag synes mig böra utgå med högst femtio procent av anläggningskostnaden.

Av engångsutgifterna för brandförsvarets ordnande torde uppförandet av brandstationer i de kommuner, där sådana bli erforderliga, komma att utgöra en betydande del. Brandförvarsutredningen medtog i sitt förslag icke denna utgiftspost bland de engångskostnader, för vilka statsbidrag borde utgå (jfr betänkandet s. 133). I anslutning till vad jag inledningsvis anfört hyser jag emellertid den uppfattningen, att statsbidrag bör beviljas även till kommunala engångskostnader för anläggning av brandstationer under förutsättning, att detsamma avväges på sådant sätt, att det kommer att tillgodose särskilt de mindre bärkraftiga kommunernas behov. Inom en landskommun torde kostnaderna för en nöjaktig brandstation för närvarande belöpa sig till 12 000—15 000 kronor, stundom högre belopp. Jag vill förorda, att statsbidrag må beviljas kommun, som hittills saknat brandstation men som i anledning av brandlagstiftningens genomförande måste uppföra sådan. Bidraget torde böra utgå med en tredjedel av anläggningskostnaden, dock högst med 6 000 kronor.

Prövningen av frågor om anslag för nu angivna ändamål synes böra ankomma på civilförsvarsstyrelsen efter föredragning av riksbrandinspektören. Såsom förutsättning för erhållande av bidrag till uppförande av brandstation torde böra gälla, att ritningarna till brandstationen i förväg godkänts av civilförsvarsstyrelsen eller, om så ej skett, att byggnaden likväl kan anses väl fylla sitt ändamål. På Kungl. Maj:t torde i övrigt få ankomma att meddela närmare bestämmelser angående handläggning av nu ifrågavarande slag av ärenden ävensom angående villkor för åtnjutande av statsbidrag.

De åtgärder, för vilka bidrag här förordats, torde endast successivt kunna genomföras. För närvarande saknas hållpunkter för att beräkna storleken av de totala kostnaderna. För nästkommande budgetår synes mig böra upptagas ett bidragsanslag av 500 000 kronor. Även detta anslag bör anvisas i form av reservationsanslag.

Liksom departementschefen anser utskottet erforderligt att statliga bidrag lämnas till kommunerna för uppförande av brandstationer och anläggande av branddammar. Mot bidragsgrunderna och anslagsberäkningen har utskottet icke funnit anledning till erinran och tillstyrker därför Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet förutsätter därvid att bidrag ur anslaget skall utgå icke blott till anläggande av branddammar utan även till anläggande av brandbrunnar.

Utskottet.

Årliga kostnader för brandförsvaret.

Statens brandinspektion: Avlöningar.

Anslag äskas under denna punkt för nästkommande budgetår med följande belopp, nämligen

dels 15 000 kronor, utgörande arvode åt riksbrandinspektören, vilken skulle träda i verksamhet med budgetårets ingång,

dels 1 000 kronor för beredande av ersättning åt vikarie för riksbrandinspektören,

dels 4 000 kronor till arvode åt sakkunniga vid statens brandinspektion,

och dels 30 000 kronor till arvode åt länsbrandinspektörer, beräknat för tiden 1 oktober 1944—30 juni 1945.

Sammanlagt äskas sålunda 50 000 kronor. Departementschefen har anfört, att anslaget i avbidan på erfarenheter rörande belastningen borde tills vidare upptagas såsom förslagsanslag. Erforderliga föreskrifter rörande anslagets användning skulle komma att meddelas av Kungl. Maj:t.

Mot vad sålunda föreslagits har utskottet icke funnit anledning till annan erinran än att riksbrandinspektören icke torde komma att träda i verksamhet med budgetårets ingång utan först något senare. Detta förhållande bör dock icke påverka anslagsberäkningen.

Statens brandinspektion: Omkostnader.

Till bestridande av kostnader för riksbrandinspektörens resor ävensom för expenser och resor för länsbrandinspektörerna äskas för nästkommande budgetår ett förslagsanslag av 25 000 kronor. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag.

Ersättningar för skador vid eldsläckning.

För ifrågavarande ändamål äskas för nästkommande budgetår ett förslagsanslag av 10 000 kronor. Anslaget har upptagits med samma belopp för innevarande budgetår. Utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag.

Bidrag till svenska brandkårens riksförbund.

Till stödjande av den av riksförbundet bedrivna verksamheten har, på sätt närmare framgår av redogörelse under sjätte huvudtiteln av årets statsverksproposition (s. 123), från och med budgetåret 1935/36 varit beviljat ett statsanslag, som under senare tid utgått med 2 000 kronor för budgetår.

Brandförsvarsutredningen föreslog på anförda skäl, att bidraget till förbundet skulle höjas till 30 000 kronor för år.

I statsverkspropositionen har redogjorts för en av svenska brandkårens riksförbund gjord framställning, att statsbidraget måtte för budgetåret 1944/45 höjas till 5 000 kronor. Beträffande grunderna för denna framställning må hänvisas till statsverkspropositionen.

Föredragande departementschefen har anfört följande:

De ökade förpliktelser, som genom den nya brandlagstiftningen komma att åläggas särskilt landskommunerna, torde komma att påkalla en viss intensifiering, åtminstone under den närmaste framtiden, av den verksamhet, som förbundet bedriver genom sina länskonsulenter och som bland annat avser att nybilda och öva brandkårer på landsbygden. En sådan intensifiering, vilken även ur det allmännas synpunkt är önskvärd, synes böra föranleda en viss höjning av det till understöd av förbundets verksamhet anvisade anslaget. Jag finner mig emellertid icke kunna förorda större bidragsbelopp än 5 000 kronor. Enligt min mening bör man kunna räkna med att brandförsäkringsbolagen skola finna med sitt intresse förenligt att även i fortsättningen stödja den ifrågakvarande verksamheten.

Utskottet.

I likhet med föredragande departementschefen anser utskottet, att det statliga bidraget till svenska brandkårens riksförbund bör, med hänsyn till de vidgade uppgifter, som den nya brandorganisationen torde komma att pålägga förbundet, höjas till 5 000 kronor. Utskottet tillstyrker därför Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottet har i särskilt utlåtande (nr 2) på anförda skäl hemställt, bland annat, att riksdagen måtte under sjätte huvudtiteln för budgetåret 1944/45 till *Brandförsvaret* anvisa ett *förslagsanslag* av 2 500 000 kronor att av Kungl. Maj:t disponeras i enlighet med den specificerade uppdelning å anslagsrubriker riksdagen må komma att fastställa i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 274. Vid sådan uppdelning böra av budgettekniska skäl de anslag, vilka enligt Kungl. Maj:ts förslag upptagits såsom reservationsanslag eller obe-tecknade anslag, erhålla karaktären av maximerade delanslag.

Under återopande av vad utskottet sålunda i skilda hänseenden anfört hemställer utskottet,

A) att riksdagen måtte — under förutsättning att riksdagen i enlighet med utskottets nämnda förslag för budgetåret 1944/45 till *Brandförsvaret* anvisar ett förslagsanslag av 2 500 000 kronor — för detta anslag fastställa följande specificerade uppdelning å delanslag, nämligen:

Bidrag till kommuner för inköp av motorbrandsprutor,
högst kronor 725 000,

Bidrag till kommuner för inköp av brandslang, *högst* kronor 1 170 000,
Bidrag till kommuner för uppförande av brandstationer och anläggande av branddammar, *högst* kronor 500 000,
Statens brandinspektion: Avlöningar, *förslagsvis* kronor 50 000,
Statens brandinspektion: Omkostnader, *förslagsvis* kronor 25 000,
Ersättningar för skador vid eldsläckning, *förslagsvis* kronor 10 000,
Bidrag till svenska brandkårernas riksförbund, *högst* kronor 5 000.

B) att motionerna I: 329 och II: 521 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd; samt

C) att riksdagen måtte, med bifall till den i motionen II: 535 gjorda hemställan, hos Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning angående brandförsäkringsföretagens deltagande i kostnaderna för rikets brandförsvar.

Stockholm den 20 juni 1944.

På andra särskilda utskottets vägnar:

RICKARD SANDLER.

Närvarande: se under utlåtandet nr 3.

Reservationer:

1. *Beträffande utskottets hemställan under A), såvitt angår Bidrag till kommuner för inköp av motorsprutor:*

av herr Mattsson.

2. *Beträffande utskottets hemställan under B):*

av herrar Gustavson, Gustav Emil Andersson, Pettersson i Dahl, Lindberg och Mattsson, som yrkat,

att i utskottets utlåtande under rubriken »Fråga om statsbidrag till kommunerna för brandförsvarskostnader» avsnittet »Genomförandet av — — — 9 § förslaget till brandlag» skulle ersättas av följande:

»Enligt utskottets mening är det oundgängligt, att landskommunerna med deras i regel svaga skatteunderlag erhålla bidrag av staten icke blott för vissa engångskostnader för brandförsvaret utan även för de årliga kostna-

derna. De närmare skälen för denna mening ha utvecklats bland annat i motionerna I: 329 och II: 521. Utskottet finner vad där anförts övertygande.

Enligt förslaget till civilförsvarslag skola kommunerna erhålla statsbidrag med två tredjedelar av kostnaderna för civilförsvaret. Utskottet anser, att väsentligen samma bidragsgrund bör tillämpas också vad gäller bidraget till landskommunernas kostnader för brandförsvaret. Med landskommun skulle därvid avses kommun, där brandstadgans avdelning II äger tillämpning.

Bidraget bör utgå i efterskott för kalenderår. Vederbörande kommun skulle göra ansökan om bidrag hos Kungl. Maj:t, som hade att pröva om de av kommunen gjorda utgifterna varit nödvändiga för att kommunens brandförsvaret skulle vara betryggande.

Enär den föreslagna nya brandorganisationen skall träda i kraft den 1 januari 1945, behöva statsmedel för bidrag enligt det nyss antydda systemet anvisas först för budgetåret 1945/46. I samband med att den nya brandlagen och brandstadgan antagas, torde riksdagen emellertid böra fatta beslut att statsbidrag till landskommunernas löpande kostnader för brandförsvaret skall utgå.»;

samt att utskottets hemställan under B) skulle lyda:

»B) att riksdagen måtte, med bifall till motionerna I: 329 och II: 521, besluta, att till de kommuner, där brandstadgans avdelning II är tillämplig, skall utgå statsbidrag med två tredjedelar av de årliga kostnader, som äro nödvändiga för hållande av ett betryggande brandförsvaret.»

3. *Beträffande utskottets hemställan under C.*

a. av herrar *Sam Larsson, Gustavson, Sundberg, Herlitz, Gustav Emil Andersson, Ragnar Bergh, Håstad, Mattsson, Boman* och *Andersson* i Gisselås, som yrkat,

att i utskottets utlåtande under rubriken »Frågan om statsbidrag till kommunerna för brandförsvarkostnader» avsnittet »Brandförsäkringsbolagen i — — — av försäkringstagarna» skulle ersättas av följande:

»I motionen II: 535 har yrkats att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om skyndsamt utredning angående brandförsäkringsbolagens deltagande i kostnaderna för rikets brandförsvaret.

Föredragande departementschefen har, enligt vad som anföres i propositionen, övertvägt möjligheterna att i lämplig form göra ett dylikt bidrag obligatoriskt för försäkringsanstalterna. Företagna undersökningar hade emellertid visat, att stora svårigheter därvidlag yppade sig.

Utskottet erkänner, att ordnandet och vidmakthållandet av ett starkt brandförsvaret ligger i brandförsäkringsanstaltens intresse. Brandförsäkringsanstalterna i riket ha också hittills lämnat avsevärda bidrag till kommunernas kostnader för brandförsvaret. Under år 1940 uppgick, enligt vad utskottet inhämtat, det sammanlagda beloppet av dessa bidrag till 1 470 000 kronor, eventuella bidrag från sockenbolagen ej inräknade. Härtill komma de ännu

större indirekta bidrag till brandförsvaret, som tariffbolagen lämna genom den nedsättning av premierna, vilken vissa försäkringstagare i mån av egna åtgöranden att minska brandrisken erhålla. Utskottet befarar, att försäkringsanstalternas intresse att såsom hittills i olika former och för olika ändamål ekonomiskt stödja brandförsvaret icke kommer att bestå, därest de åläggas att lämna ett obligatoriskt bidrag. Å andra sidan saknar utskottet anledning att tro, att försäkringsanstalterna med hänsyn till de förbättringar av brandförsvaret, som den nya brandlagen och därmed sammanhängande åtgärder åstadkomma, skulle visa ett förminskat intresse att medverka vid stärkandet av kommunernas brandförsvär. Under sådana förhållanden finner utskottet det ur hela brandskyddets synpunkt ändamålsenligast att först avvakta någon tids erfarenhet, innan ställning toges till den i motionen väckta frågan.

Utskottet har härvid även måst beakta de principiella och praktiska svårigheter, vilka skulle vara förbundna med införandet av en obligatorisk bidragsplikt och vilka föredragande departementschefen för närvarande böjt sig för. En dylik bidragsplikt skulle sålunda bli en intressebeskattning av dem, som dragit försorg om att skaffa sig ett försäkringsskydd, medan denna beskattning ej skulle drabba dem, som underlåtit att skaffa sig den trygghet försäkringen ger. Åtminstone i vissa fall torde det icke gå att undvika att försäkringsföretagen för att kunna fullgöra en bidragsplikt måste höja premierna eller inställa en eljest möjlig nedsättning av dem. Likaså komplieras frågan genom brandförsäkringsanstalternas återförsäkringsverksamhet.»

samt att utskottets hemställan under C) skulle lyda:

»C) att motionen II: 535 icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.»

b. av herr *Sandler*.
